

نگاهی به وضعیت اقتصادی الجزایر

ساخت داخل از ابتدای اجرای پروژه به مدت ۵ سال

برنامه ۵ ساله (۲۰۰۹-۲۰۱۴) توسعه اقتصادی

- در اواخر سال ۲۰۰۳ به منظور توسعه، آبادانی و بازسازی این کشور تصویب شد.

- مبلغی در حدود ۱۰۰ میلیارد دلار برای اجرای آن اختصاص داده است.

برخی از مهمترین پروژه های این برنامه عبارتند از:

- بزرگراه شرق به غرب به طول ۱۰۰۰ کیلومتر و هزینه ۱۱ میلیارد دلار

- احداث کانال های آب رسانی به طول صدها کیلومتر

- ریل گذاری خطوط راه آهن جدید

- ساخت ۱/۲۰ میلیون واحد مسکونی

- احداث ۳۰ سد حجیم

۳- فرصت ها و زمینه های مناسب کار و تجارت در الجزایر

به طور کلی موقعیت جغرافیایی و استراتژیک الجزایر، روابط با دولتهای اروپایی و آفریقایی و همچنین پتانسیل های طبیعی این کشور منجر به ایجاد فرصت هایی در حوزه های مختلف کالا و خدمات در این کشور گردیده است که ذیلا به آنها می پردازیم:

بخش نفت و گاز (هیدروکربن ها)

بخش هیدروکربن ها در الجزایر نسبتا جوان است و سابقه اولین استخراج نفت در سال ۱۹۵۶ و استخراج گاز طبیعی نیز در سال ۱۹۶۱ بوده است. سطح اکتشاف نفت و گاز در الجزایر تاکنون پایین بوده و در هر ۱۰ هزار کیلومتر مربع تنها ۸ یا ۹ اکتشاف با موفقیت صورت می گیرد در حالی که میانگین بین المللی آن ۱۰۰ اکتشاف در چنین مساحتی است.

پتانسیل برای افزایش میزان اکتشاف بالا است و می تواند فرصت هایی را نه تنها برای خارجیان بلکه برای خود الجزایری ها فراهم آورد که صنعت

برنامه اصلاحات و تحولات اقتصادی الجزایر:

- خصوصی سازی تعداد زیادی از موسسات دولتی در بخش های مختلف صنعتی و مالی

- در زمینه صنعت نفت نیز، برنامه مشارکت شرکت های سرمایه گذاری خارجی

- در ۲۴ آوریل ۲۰۰۱ کابینه الجزایر، طرح برنامه ۳ ساله اقتصادی را با هدف پیشبرد رشد اقتصادی تصویب نمود.

بر اساس این برنامه قرار شد تا سال ۲۰۰۴ حدود ۱۰ میلیارد دلار در حوزه های مختلف به سرمایه گذاری شود.

- در زمینه حمایت از سرمایه گذاری نیز این دولت قانون جدید وضع نموده است که به موجب آن به کلیه درخواست های سرمایه گذاری در مرحله ساخت و یا بهره برداری در دو دسته سرمایه گذاری عمومی و ویژه به شرح ذیل مزایا تعلق می گیرد:

سرمایه گذاری عمومی:

- معافیت از پرداخت تعرفه گمرکی بر تجهیزات وارداتی به کار رفته در سرمایه گذاری

- معافیت از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده و خدمات مربوط به اجرای سرمایه گذاری

- معافیت از پرداخت مالیات بر انتقال زمین و ملک که به منظور اجرای سرمایه گذاری خریداری می شود.

- معافیت از پرداخت تعرفه بر سود شرکت ها و بر فعالیت تجاری

سرمایه گذاری ویژه:

- یعنی سرمایه گذاری هایی که دارای ارزش خاصی برای اقتصاد ملی هستند

- معافیت از پرداخت مالیات بر سود شرکت ها، فعالیت کاری و انتقال مالکیت زمینی و ملک پس از اجرای پروژه به مدت ۱۰ سال

- معافیت از پرداخت مالیات بر ماشین آلات خط تولید وارداتی یا

مهم ترین فرصت برای سرمایه گذاران خارجی در بخش نفت در الجزایر می تواند شامل موارد ذیل باشد:

- سرمایه گذاری در زمینه استخراج و اکتشاف نفت
- ساخت مجموعه ها و تاسیسات پتروشیمی، پالایشگاه ها و ...

- ارائه روش های جدید ساخت و ساز منازل و ساختمان ها
- برنامه دولت در توسعه و نوسازی ۱۰ شهر از کشور
- سرمایه گذاری و اجرای پروژه های برنامه ریزی شهری

ارتباطات و تکنولوژی اطلاعات

به دنبال تصویب قانون در آگوست سال ۲۰۰۰، وزارت پست و مخابرات الجزایر به وزارت پست و ارتباطات تغییر نام داد و عملیات خود را با ماموریت جدید در می سال ۲۰۰۱ آغاز کرد. از این سال تا سال ۲۰۰۶ تعداد خطوط ثابت تلفن با ۸ درصد رشد به ۳/۵ میلیون خط افزایش یافت. بخش موبایل نیز در چهار سال اخیر در نتیجه رقابت شرکت های اپراتور خارجی نظیر اپراتورهای کویتی و مصری رشد قابل ملاحظه ای داشته است. تا سال ۲۰۰۶ در الجزایر حدود ۱۳/۷ میلیون اشتراک موبایل به ثبت رسیده است.

همچنین در زمینه اینترنت نیز تا سال ۲۰۰۶ تعداد مشترکین اینترنتی به ۶۱۳ هزار نفر رسیده است که با توجه به کاهش نرخ اشتراک در این کشور، پیش بینی می شود تا ۵ سال آینده این تعداد با ۲۰ درصد افزایش به ۱/۵ میلیون اشتراک برسد.

مهم ترین فرصت های سرمایه گذاری برای کشورهای خارجی، به ویژه

نفت و گاز خود را در سطح جهانی ارتقاء بخشند. سرمایه گذاری خارجی در بخش نفت آن کشور به سرعت در حال رشد است بطوری که در سال ۱۹۹۵، تولید نفت خام بر مبنای مشارکت خارجی ۲ درصد بوده و در سال ۲۰۰۱ به ۲۵ درصد و در سال ۲۰۰۴ به ۵۱ درصد افزایش یافت.

با طرح های استخراج و اکتشاف اخیر ظرفیت تولید نفت الجزایر در حال افزایش است. در حال حاضر تولید نفت الجزایر ۱/۵ میلیون بشکه در روز است که امید است تا سال ۲۰۱۰ به ۲ میلیون بشکه در روز برسد. درآمد کنونی الجزایر از فروش نفت و گاز ۵۹ میلیارد دلار می باشد.

بر اساس قوانین جدید، کمیانیهای خارجی نیز می توانند با بهره مندی از مالکیت ۱۰۰ درصد در پروژه های نفتی این کشور وارد شوند. ذخایر گاز طبیعی الجزایر نیز حدود ۴/۵ تریلیون مترمکعب برآورد می شود. صادرات گاز طبیعی الجزایر به صورت گاز مایع از طریق خطوط لوله به کشورهای مجاوز نیز انجام می گیرد.

مهمترین فرصت برای سرمایه گذاری خارجی در بخش نفت در الجزایر به صورت گاز مایع از طریق خطوط لوله به کشورهای مجاوز نیز انجام می گیرد.

مهم ترین فرصت برای سرمایه گذاران خارجی در بخش نفت در الجزایر می تواند شامل موارد ذیل باشد:

- ۱- سرمایه گذاری در زمینه استخراج و اکتشاف نفت
- ۲- ساخت مجموعه ها و تاسیسات پتروشیمی، پالایشگاه ها و ...

بخش ساخت و ساز:

ساخت و ساز یکی از مهمترین بخش های اقتصادی است که ۸/۵ درصد ارزش افزوده دارد. مسکن اساسی ترین بخش ساخت و ساز در الجزایر است. سالانه ۱۳۰ هزار واحد مسکونی در الجزایر ساخته می شود که از این میزان بین ۳۰ تا ۴۰ هزار واحد توسط بخش خصوصی ساخته می شود. علاوه بر این، گرایش زیادی به احیای واحدهای مسکونی قدیمی وجود دارد و در حال حاضر نیز حدود ۲ میلیون واحد مسکونی از دوره استعمار تا کنون همچنان باقی است. براساس تحلیل های موجود پیش بینی می شود که الجزایر تا ۱۵ سال آینده به ۳ میلیون واحد مسکونی نیاز داشته باشد.

گرچه تاکنون، بالغ بر ۲۲۰۰۰ پیمانکار ساخت و ساز ثبت شده اند ولی رخدادهایی چون زلزله ماه می ۲۰۰۳ در الجزایر نشان داد که نه تنها ساختمان ها از استحکام کافی برخوردار نیستند بلکه توان پیمانکاران الجزایر قادر به ترمیم خرابی ها و خسارات ناشی از زلزله نیست.

بطور کلی ضعف تخصص، فقدان نیروی کار کیفی و عدم رعایت استانداردهای بین المللی در ساخت اماکن مسکونی مهم ترین مسائلی هستند که الجزایر با آن مواجه است و همین موضوع می تواند بازار عمده ای برای صدور خدمات کشورمان در این زمینه باشد.

لازم به ذکر است که پایین بودن قیمت زمین و مسکن در الجزایر (بطور متوسط ۲۱۸ دلار برای هر مترمربع) نیز از دلایل عدم تمایل پیمانکاران خارجی برای حضور در مناقصه های ساخت و ساز مسکن در الجزایر است. خارجیان توقع دارند که قیمت ها به بیش از ۳۰۰ دلار به ازای هر مترمربع افزایش یابد.

در حال حاضر، مهم ترین فرصت ها برای حضور در ساخت و ساز واحدهای مسکونی در الجزایر عبارتند از:

- صادرات مواد و مصالح ساختمانی به ویژه سیمان

برای ایرانی ها در این زمینه عبارتند از:

- عزم دولت الجزایر به خصوصی سازی در بخش ارتباطات و مخابرات

- برنامه توسعه مراکز تماس (Call Centers)

• بهداشت و درمان

بخش خدمات درمانی در الجزایر فعال بوده و بیش از ۲۰۰ هزار نفر را در استخدام خود دارد. این بخش در برگیرنده ۱۸۵ بیمارستان، ۳۲ درمانگاه تخصصی و مرکز بیمارستانی دانشگاهی با ۵۴۰۰۰ تختخواب است. زیرساخت خدمات درمانی در الجزایر کاملاً توسعه نیافته و از این جهت الجزایر بازار خوبی برای ارائه خدمات درمانی و یا فروش تجهیزات و امکانات پزشکی است.

در حال حاضر ۹۵ درصد از تجهیزات پزشکی الجزایر از خارج وارد می شوند و رقبای عمده در این زمینه کشورهای آلمان، ایتالیا، انگلستان، آمریکا و ژاپن هستند. پیش بینی می شود که بخش پزشکی در الجزایر در آینده توسعه سریعی یابد و این از آن جهت است که الجزایر فعالیت و سرمایه گذاری های بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی را مجاز می داند. این کشور نزدیک به ۲ میلیارد دلار واردات دارو دارد.

مهم ترین فرصت ها برای حضور در بازار خدمات و امکانات پزشکی و بهداشتی الجزایر برای شرکت های خارجی و به ویژه متخصصین کشورمان با توجه به قابلیت ها و توانمندی های این بخش عبارتند از:

- بیوتکنولوژی، داروهای قلب و ضد سرطان

- کلیه تجهیزات و وسائل پزشکی و دندانپزشکی

- مدیریت بیمارستانی و پروژه های ایجاد مراکز درمانی

• تولید انرژی

با توجه به نیاز این کشور به انرژی و به ویژه انرژی برق، میزان تولید آن نسبتاً کم است. البته در سال های اخیر اصلاحاتی در این بخش اقتصادی به عمل آمده است و این امید وجود دارد که با باز شدن بازار الجزایر خصوصاً در بخش انرژی کمبودهای موجود تا حد زیادی رفع شوند.

مهم ترین فرصت هایی که شرکت های خارجی می توانند در بخش انرژی الجزایر مشارکت کنند، عبارتند از:

- توسعه شبکه توزیع انرژی

- تولید انرژی و امنیت ذخایر انرژی

- صادرات انرژی

• بخش کشاورزی و دامپروری

۹/۶ درصد از GDP الجزایر را بخش کشاورزی تشکیل می دهد که معیشت حداقل ۲۰ درصد از مردم الجزایر به آن بستگی دارد. مساحت زمین زیرکشت الجزایر حدود ۸ میلیون هکتار است که ۳ درصد از کل سرزمین الجزایر را دربر می گیرد.

از مجموع زمین های زیرکشت تنها ۷ درصد تحت آبیاری قرار داشته و مابقی وابسته به بارندگی های سالانه هستند و طبعاً در سال های زیادی، خشکسالی و بی آبی را نیز تحمل می کنند.

اگرچه در نتیجه «برنامه توسعه کشاورزی نوین» (PNDA) از سال ۲۰۰۵، رشد تولید محصولات بخش کشاورزی مشاهده می شود ولی پدیده خشکسالی در این کشور ممکن است عواقب زیانباری را برای امنیت غذایی الجزایر به همراه آورد و لذا برنامه PNDA از سال ۲۰۰۰ تاکنون در پی تحقق اهداف ذیل است:

- تبدیل و تقویت مزارع حبوبات

- توسعه، تجاری و صادراتی کردن و بسته بندی محصولات کشاورزی

- اصلاح و آبیاری کشاورزی و احیای جنگل ها

- اصلاح نژاد دام و طیور

- توسعه طرح های ژنتیک و حمایت از حیوانات اهلی

- واگذاری زمین برای استخراج معادن و ذخایر

مهم ترین محصولات کشاورزی صادراتی الجزایر عبارتند از: خرما، انگور، شراب انگوری، زیتون و روغن زیتون و انواع سبزی ها الجزایر متکی به واردات بسیاری از مواد غذایی است. واردات مواد غذایی ۱۸ درصد از کل واردات الجزایر را دربر می گیرد. بطوری که در سال ۲۰۰۷ حدود ۴/۵ میلیارد دلار مواد غذایی وارد کرده است که از این میزان ۳۹ درصد را غله و حبوبات، ۲۰ درصد لبنیات، ۷ درصد شکر و انواع شیرینی و ۶ درصد را گوشت تشکیل می دهند.

اتحادیه اروپا مهم ترین شریک تجاری الجزایر بوده که در حدود ۵۵ درصد از واردات الجزایر از کشورهای اروپایی است که در مجموع، ترکیب واردات به قرار ذیل است:

- فرانسه ۴۰ درصد

- آلمان ۱۵ درصد

- ایتالیا ۱۴ درصد

- سایر کشورهای اروپایی ۳۰ درصد

متقابلاً ۵۴ درصد از صادرات الجزایر به اتحادیه اروپا است که عبارت است از:

- ایتالیا ۲۹ درصد

- اسپانیا ۲۱ درصد

- فرانسه ۱۹ درصد

- سایر کشورهای اروپایی ۳۱ درصد

قیمت اجناس اروپایی در بازار الجزایر پایین است که ناشی از دو عامل عمده است:

۱- سویسیدی که اروپایی ها به کالاهای صادراتی خود می دهند. ۲- نزدیکی جغرافیایی به الجزایر که هزینه حمل را کاهش می دهد. به همین دلیل، پیش از ورود به بازار الجزایر باید بررسی لازم از جنبه های مختلف نظیر: حضور رقبا، هزینه های محتمل و روش های قیمت گذاری به عمل آید تا بتوان حضوری پر سود در بازار الجزایر داشته باشیم. این نکته را باید در نظر داشت که بیشتر محصولات کشاورزی و غذایی وارداتی الجزایر توسط بخش خصوصی آن کشور صورت می گیرد که طبعاً شرایط مطلوب تری را برای لابی و مذاکرات تجاری ایجاد می کند.

بارویکرد الجزایر به اقتصاد آزاد و افزایش انواع فروشگاه ها و سوپرمارکت ها، مصرف کنندگان گرایش بیشتری به مواد غذایی فرآوری شده و بسته بندی شده پیدا کرده اند که طبعاً از قیمت بالاتری برخوردارند. این گرایش می تواند زمینه ای مناسب برای فروش محصولات با قیمت گران تر در بازار الجزایر در آینده ای نزدیک باشد. با توجه به بررسی های به عمل آمده مهمترین فرصت های فعالیت در زمینه محصولات کشاورزی و غذایی در بازار الجزایر، به شرح ذل است:

۱- غله و حبوبات: نظیر گندم، جو، ذرت و جو دو سر- الجزایر یکی از بزرگترین واردکنندگان گندم جهان به میزان ۴ میلیون تن در سال است که عمدتاً از کشورهای آمریکا و استرالیا وارد می شود.

۲- روغن های گیاهی و روغن دانه: نظیر روغن سویا، روغن آفتابگردان، روغن نخل و روغن شلغم

سیاست های تجاری بخشی

متوسط عمومی تعرفه های بخش کشاورزی الجزایر ۱۲/۸ درصد بوده و از میان ۸۱۵ ردیف تعرفه محصولات کشاورزی، بالاترین تعرفه ۳۰ درصد است. در این بخش ۰/۲ درصد از ردیف های تعرفه ای معاف از مالیات هستند.

همچنین میانگین تعرفه های محصولات غیرکشاورزی این کشور ۱۸/۵ درصد است. حدود ۲ درصد از تعرفه های این بخش از میان ۵۱۸۱ ردیف تعرفه معاف از مالیات و بالاترین نرخ تعرفه ۳۰ درصد می باشد.

صرف نظر از کوشش های الجزایر در راه صنعتی کردن اقتصاد کشور، هنوز این کشور متکی به بخش کشاورزی است، هر چند این بخش تنها ۱۷ درصد تولید ناخالص داخلی آن را تشکیل می دهد. محصولات عمده کشاورزی الجزایر شامل غلات، مرکبات، سبزیجات، پنبه و توتون است. دولت سعی در مقررات زدایی و اجازه حضور رقبای خارجی در اغلب بخش های خدماتی نظیر بیمه، بانکداری و حمل و نقل هوایی را داشته و در حال حاضر شرکت های خارجی در این زمینه ها فعالیت دارند.

صنایع الجزایر شامل صنایع نفت و گاز، پتروشیمی، صنایع سبک، صنایع معدنی، لوازم الکتریکی و فرآورده های غذایی می شود که ۳۳ درصد تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۰۰ را تشکیل داده است. این کشور دارای معادن غنی سنگ آهن، سرب، روی، جیوه و اورانیوم است.

به خاطر عدم وجود بخش خدمات مالی مدرن، رشد اقتصادی این کشور محدود شده است. اکثر بخش های بانکداری الجزایر در دست دولت بوده که کارایی پایینی دارند. با این وجود اصلاحاتی در این بخش در حال انجام است که البته به کندی پیش می رود. در چند سال گذشته دولت اجازه فعالیت آزادانه بخش خصوصی در این بخش را صادر کرده است.

نظام مخابرات این کشور نیز با مشکل ناکارایی روبرو است و دولت از دو سال پیش تصمیم گرفته انحصار وزارت پست و مخابرات را شکسته و به بخش خصوصی اجازه فعالیت بدهد تا رقابت در این بخش ایجاد شود.

پروژه های مهم در بخش صادرات خدمات فنی و مهندسی

از پروژه های مهمی که در حال حاضر و چند سال آینده زمینه مناسبی برای صادرات خدمات فنی و مهندسی به الجزایر ایجاد می کند می توان به نمونه های ذیل اشاره کرد:

- ۱- ساخت اماکن مسکونی تا سال ۲۰۰۹ با اختصاص مبلغ ۱۱۰ میلیارد دلار
- ۲- پروژه های احداث اتوبان نظیر: اتوبان شرق به غرب که شهرهای اوران و کنستانتین را به یکدیگر متصل می سازد.
- ۳- پروژه راه آهن شمال به جنوب و بکارگیری قطارهای سریع السیر
- ۴- پروژه های ساخت بیمارستان و مراکز درمانی در مناطق خارج از پلیتخت
- ۵- پروژه توسعه تولید هیدروکربن ها با تمرکز بر توسعه منابع گاز طبیعی

مشارکت الجزایر در مناطق آزاد تجاری

- ۱- ناحیه تجارت آزاد اروپا و حوزه مدیترانه
  - ۲- منطقه تجارت آزاد کشورهای عربی
- لازم به ذکر است که این کشور هنوز اقدام به تاسیس منطقه تجارت آزاد در سرزمین خود نکرده است. ■

مأخذ: کتاب نمایشگاه صنعتی - بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در الجزایر

صرف نظر از کوشش های الجزایر در راه صنعتی کردن اقتصاد کشور، هنوز این کشور متکی به بخش کشاورزی است

۳- لبنیات: لبنیات شامل: شیر کم چربی، پودر شیر، کره و روغن کره و پنیر الجزایر یکی از واردکنندگان لبنیات جهان با وارداتی به ارزش ۵۰۰ میلیون دلار در سال است.

مهم ترین رقبای در زمینه لبنیات عبارتند از:

- فرانسه، آرژانتین، بلژیک و نیوزیلند در زمینه پودر شیر
- فرانسه، لهستان، آمریکا و چک در زمینه شیر خشک بدون چربی
- اسپانیا، هلند، نیوزیلند، ایرلند، استرالیا و فرانسه در زمینه کره و پنیر
- ۴- صادرات محصولات غذایی دریایی به الجزایر بطور متوسط هر شهروند الجزایری سالانه ۳/۲ کیلوگرم ماهی مصرف می کند و این در حالی است که این کشور بین ۷۰ هزار تا ۱۰۰ هزار تن در سال ماهی تولید می نماید. غذاهای دریایی کنسرو شده و ماهی منجمد نیز عمدتاً از خارج وارد می شوند که در سوپرمارکت ها عرضه می گردند. با این وجود، ماهی و غذاهای دریایی در الجزایر بسیار گران هستند بطوری که بسیاری از خانواده ها امکان بهره مندی مستمر از آن را ندارند. قیمت هر کیلو ماهی در الجزایر حدود ۶۵ دلار است و در ارزان ترین حالت، یعنی ماهی ساردین، کیلویی ۱/۳ دلار به فروش می رسد.